

SODBA ŽEHELJ ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

TRETJI ODDELEK

Pritožba št. 67447/01

SODBA

21. december 2006

Ta sodba bo postala dokončna v okoliščinah, navedenih v drugem odstavku 44. člena konvencije. Mogoči so uredniški popravki.

2 sodba ŽEHELJ proti SLOVENIJI

sodba ŽEHELJ proti SLOVENIJI 1

V zadevi Žehelj proti Sloveniji

je Evropsko sodišče za človekove pravice (tretji oddelek) na seji senata v sestavi:

C. Bîrsan, *predsednik*,

B. M. Zupančič,

V. Zagrebelsky,

A. Gyulumyan,

David Thór Björgvinsson,

I. Ziemele,

I. Berro-Lefevre, *sodniki*,

in **V. Berger**, *sodni tajnik*

po razpravi v senatu sveta 30. novembra 2006

izreklo to sodbo, ki je bila izdana istega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva se je začela s pritožbo (št. 67447/01) proti Republiki Sloveniji, ki jo je po 34. členu Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: konvencija) pri Sodišču 27. januarja 2001 vložil slovenski državljani Danijel Žehelj (v nadaljnjem besedilu: pritožnik).

2. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopal L. Bembič, generalni državni pravobranilec.

3. Pritožnik je na podlagi prvega odstavka 6. člena konvencije zatrjeval, da je bilo trajanje postopkov pred domačimi sodišči, v katerih je bil udeležen kot stranka predolgo. Smiselno je tudi zatrjeval pomanjkanje učinkovitega notranjopravnega sredstva v zvezi s predolgim trajanjem postopkov (13. člen konvencije).

4. 22. septembra 2005 se je Sodišče odločilo, da o pritožbi glede dolgega trajanja postopka in glede pomanjkanja učinkovitih pravnih sredstev v zvezi s tem obvesti Vlado. V skladu s tretjim odstavkom 29. člena Konvencije je odločilo, da hkrati

odloči o dopustnosti pritožbe in o utemeljenosti zadeve.

DEJSTVA

5. Pritožnik je bil rojen leta 1930 in živi v Ankaranu.

Dejstva o stvari, kakor so jih predstavile stranke, je mogoče povzeti takole.

1. Postopek pred Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije

6. Pritožnik je večino življenja delal predvsem v Nemčiji. Od 1. avgusta 1991 prejema sorazmerno odmerjeni del nemške pokojnine.

7. 29. junija 1992 je pritožnik pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije (v nadaljevanju: zavod) vložil zahtevek za priznanje sorazmernega dela pokojnine v skladu s slovensko-nemškim sporazumom o socialnem zavarovanju.

8. Poleg tega je pritožnik 29. novembra 1993 pri zavodu vložil še zahtevek v zvezi z upoštevanjem let delovne dobe, ki jih je zbral v Sloveniji.

9. 15. marca 1994 je nemški pokojninski zavod slovenskemu zavodu poslal obrazce, ki jih je izpolnil pritožnik. Po mnenju vlade je moral zavod glede na to, da poslana dokumentacija ni bila popolna, pridobiti ustrezne podatke v zvezi z delovno dobo, doseženo v Sloveniji.

10. 8. aprila 1994 je zavod zavrnil del pritožnikovega zahtevka. 5. maja je pritožnik zoper to odločitev vložil ugovor.

11. Osrednji organ zavoda je 2. decembra 1994 ugodil njegovemu ugovoru.

12. 30. junija 1995 je enota Ljubljana spis poslala službi za mednarodne sporazume zavoda.

13. Septembra 1995 je zavod zaprosil za druge podatke, ki so bili kmalu poslani.

20. maja 1996 je zavod zahteval še druge podatke, ki so bili poslani septembra 1996.

14. 7. julija 1997 je zavod določil znesek sorazmernega dela pritožnikove slovenske pokojnine za približno tri leta delovne dobe v Sloveniji, ki naj bi se izplačevala od 1. junija 1992 naprej.

15. 15. julija 1997 se je pritožnik zoper to odločitev pritožil. Osrednji organ zavoda je 18. marca 1999 njegovo pritožbo zavrnil.

16. Poleg tega iz dokumentov izhaja, da je zavod 18. maja 2001 pritožnika obvestil o tem, da mu bo nakazal pokojnino. Blagajno zdravstvenega zavarovanja je zaprosil, naj mu 1. junija 2001 zagotovi kritje zdravstvenega zavarovanja.

17. 9. julija 2001 so se začela nakazila pokojnine.

2. Postopek pred delovnimi in socialnimi sodišči

18. 30. marca 1999 je pritožnik sprožil postopek pred delovnim in socialnim sodiščem. 20. avgusta 1999 je tožbo dopolnil.

19. 31. marca, 8., 13. in 26. aprila, 4., 7. in 18. maja, 1. septembra, 4. novembra, 1.,

6., 8. in 13. decembra 1999 in 3. maja, 12. in 14. junija, 4. in 5. julija 2000 ter 28. marca 2002 je pritožnik predložil dokumente.
20. 2. aprila 2002 je sodišče določilo obravnavo za 23. april 2002.
21. Pritožnik je 9. aprila 2002 opredelil svoj zahtevek.
22. 23. aprila 2002 je obravnava potekala brez tožene stranke.
23. Pritožnik je 30. aprila 2002 vložil vlogo.
24. 11. junija 2002 je sodišče tožečo stranko pozvalo, da predloži zahtevane podatke, kar je storila 16. julija 2002.
25. 18. julija in 6. avgusta 2002 je pritožnik vložil vlogi.
26. 13. junija 2003 je sodišče izdalo sodbo, ovrгло odločitve zavoda in delno ugodilo zahtevi pritožnika. Sodba je bila strankama vročena 29. avgusta in 8. septembra 2003.
27. 10. septembra 2003 je pritožnik vložil pritožbo.
28. Višje delovno in socialno sodišče je 24. oktobra 2005 zavrnilo pritožbo in potrdilo sodbo, izdano na prvi stopnji.
29. 20. januarja 2006 je zavod po sodbi višjega sodišča izdal odločbo in določil novo višino zneska pokojnine za obdobje 1992–2006.
30. 20. februarja 2006 je bil pritožniku nakazan znesek 464 457 SIT.

3. Postopek pred upravnim sodiščem

31. Pritožnik je 25. julija 2000 pri upravnem sodišču vložil zahtevek zaradi pritožbe zaradi dolgotrajnosti postopka v zvezi z njegovo pokojnino.
32. 7. novembra 2000 je upravno sodišče, enota Nova Gorica, pozvalo pritožnika, da dopolni svoj zahtevek.
33. 14. novembra 2000 je pritožnik sodišču poslal odgovor.
34. 17. septembra 2001 je sodišče pozvalo pritožnika, da v petnajstih dneh ustrezno dopolni svoj zahtevek.
35. 30. septembra 2001 je pritožnik predložil svojo vlogo.
36. 20. decembra 2002 je sodišče sprejelo odločitev o zavrnitvi njegovega zahtevka. Stranki sta bili o odločitvi obveščeni 24. decembra 2002.

4. Drugi ukrepi in postopki

37. Leta 1999 je pritožnik poslal vlogo varuhu človekovih pravic, ki mu je odgovoril, da postopek pred delovnim in socialnim sodiščem čaka na obravnavo ter da ima pravico do zdravstvenega zavarovanja že kot prejemnik tuje pokojnine z naslovom v Sloveniji.
38. Poleg tega je pritožnik 30. marca 2000 vložil pritožbo na ustavno sodišče. Slednje je 11. septembra 2000 njegovo ustavno pritožbo zavrglo, ker pritožnik ustavnemu sodišču v predvidenem roku ni predložil zahtevanih pojasnil.
39. Pri Ministrstvu za pravosodje kot hierarhično višji instanci je pritožnik leta 2001 vložil tudi formalno pritožbo. Po prejemu poročila delovnega in socialnega sodišča je pritožnika obvestilo, da njegova zadeva ni prednostna in da bo obravnava februarja 2002.

40. Končno je vložil tudi več pritožb zoper uslužbenca zavoda in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Eno teh pritožb je okrožno tožilstvo zavrnilo 9. julija 2001.

PRAVO

I. DOMNEVNA KRŠITEV PRVEGA ODSTAVKA 6. ČLENA IN 13. ČLENA KONVENCIJE

41. Pritožnik se je pritožil, da so postopki, v katerih je bil stranka, trajali predolgo. Skliceval se je na prvi odstavek 6. člena konvencije, ki se glasi :

"Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ... v razumnem roku odloča ... sodišče."

42. Smiselno se je pritožnik tudi pritožil, da so bila razpoložljiva pravna sredstva pri predolgotrajnih postopkih v Sloveniji neučinkovita. 13. člen konvencije se glasi:

"Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti."

A. Sprejemljivost

43. Vlada se je sklicevala na neizčrpanje notranjepравnih sredstev.

44. Pritožnik je to izpodbijal in trdil, da razpoložljiva pravna sredstva niso bila učinkovita.

45. Glede postopka v zvezi z zavodom Sodišče opozarja na svojo ustaljeno prakso, po kateri je treba zaradi pritožbe proti implicitni odločbi, ki jo zavrnejo nižji upravni organi, med drugim sprožiti upravni spor, česar pritožnik ni storil. Torej ni ustrezno izčrpal vseh notranjepравnih sredstev v zvezi s tem delom pritožbe (glej *Sirc proti Sloveniji* (dec.), št. 46279/99, 16. maj 2002, *Oberwalder proti Sloveniji* (dec.), št. 75567/01, 24. marec 2005 in *Šilc proti Sloveniji*, št. 45936/99, 31. člen, 29. junij 2006).

46. V zvezi s postopkom pred delovnimi in socialnimi sodišči Sodišče poudarja, da je obravnavana pritožba podobna zadevam *Belinger* in *Lukenda* (*Belinger proti Sloveniji* (dec.), št. 42320/98, 2. oktober 2001 in *Lukenda proti Sloveniji*, št. 23032/02, 6. oktober 2005). Pri teh zadevah je Sodišče zavrnilo ugovor neizčrpanja notranjepравnih sredstev, na katerega se sklicuje vlada, saj je presodilo, da sredstva, ki jih je pritožnik imel možnost uporabiti, niso bila učinkovita. Sodišče pripominja, da je v sodbi *Lukenda proti Sloveniji* ugotovilo, da je kršitev pravice do sojenja v razumnem roku sistemsko vprašanje, ki je posledica neustrezne zakonodaje in pomanjkanja učinkovitosti pri upravljanju pravosodja.

47. V tem primeru Sodišče ugotavlja, da vlada ni predložila nobenih prepričljivih utemeljitev, zaradi katerih bi moralo to zadevo obravnavati drugače kakor navedeno zadevo.

48. Sodišče ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena v smislu tretjega odstavka 35. člena konvencije. Ni nesprejemljiva niti iz katerih koli drugih razlogov. Torej jo je treba razglasiti za sprejemljivo.

B. Utemeljenost

1. Prvi odstavek 6. člena

49. Sodišče najprej ugotavlja, da so se pritožnikove pravice civilne narave izpodbijale pred začetkom veljavnosti konvencije za Slovenijo 28. junija 1994, saj je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 8. aprila 1994 zavrnil del pritožnikovega zahtevka (glej *Morscher proti Avstriji*, št. 54039/00, 38. odstavek, 5. februar 2004).

50. Ker je konvencija za Slovenijo začela veljati 28. junija 1994, je obdobje, ki ga je treba upoštevati, začelo teči omenjenega dne in se je končalo 24. oktobra 2005, kar je datum, ko je višje delovno in socialno sodišče izdalo svojo sodbo. Torej je to obdobje trajalo približno enajst let in štiri mesece, od katerih je bilo približno štiri leta in devet mesecev porabljenih za postopke na treh stopnjah v zvezi z zavodom in približno šest let in sedem mesecev za postopke pred delovnimi in socialnimi sodišči na dveh stopnjah pristojnosti odločanja.

51. Sodišče ponovno poudarja, da je treba razumno trajanje postopka presojati glede na okoliščine zadeve in s sklicevanjem na ta merila: zapletenost zadeve ter ravnanje pritožnika in ustreznih organov, pa tudi, kakšen je bil pomen zadeve za pritožnika v sporu (med številnimi drugimi zadevami glej *Frydlender proti Franciji* [VS], št. 30979/96, 43. odstavek, ESČP 2000-VII).

52. Vlada ocenjuje, da je bila zadeva srednje zapletena in trdi, da je pritožnik pomembno prispeval k njenemu trajanju s tem, da je še pred prvo obravnavo vložil več kot dvajset vlog, ki jih je bilo treba predložiti toženi stranki. Poleg tega kot pravno neizobražena oseba svojega zahtevka ni ustrezno opredelil takoj na začetku, temveč šele 9. aprila 2002. Končno, ob upoštevanju, da je pritožnik več kot 38 let delal v Nemčiji in da je prejemnik nemške pokojnine, zahtevkov za odmero sorazmernega dela njegove slovenske pokojnine za delovno dobo, krajšo od štirih let ni, mogel biti bistveno pomemben za njegov socialni položaj.

23. Pritožnik se na splošno pritožuje zaradi dolgotrajnega obravnavanja svojega zahtevka in zaradi nezagotavljanja zdravstvenega zavarovanja.

24. Sodišče je po pregledu vsega gradiva, ki mu je bilo predloženo, takega mnenja kot vlada, da je pritožnik tudi prispeval k trajanju postopkov pred socialnimi organi zaradi svojih številnih pripomb in njihove nepravne narave. Ob upoštevanju svoje sodne prakse pa Sodišče meni, da so postopki za obravnavano zadevo pred delovnimi in socialnimi sodišči trajali predolgo in zahteva za "razumni rok" ni bila

izpolnjena.

Torej je bil kršen prvi odstavek 6. člena.

2. 13. člen

53. Sodišče ponovno poudarja, da 13. člen zagotavlja učinkovito pravno sredstvo pred domačimi organi za domnevno kršitev zahteve po prvem odstavku 6. člena, po katerem mora biti zadeva obravnavana v razumnem roku (glej *Kudla proti Poljski* [VS], št. 30210/96, 156. odstavek, ESČP 2000-XI). Hkrati poudarja, da so bili izjeme in razlogi, ki jih navaja vlada, že prej zavrnjeni (glej *Lukenda*, sodba, navedena zgoraj) in ne vidi razlogov za drugačno rešitev obravnavane zadeve.

54. Sodišče torej meni, da je bil pri obravnavani zadevi kršen 13. člen, saj v domači zakonodaji ni bilo pravnega sredstva, s katerim bi pritožnik lahko dosegel odločitev sodišča, ki bi potrdila njegovo pravico do obravnave zadeve v razumnem roku, kot je določeno v prvem odstavku 6. člena konvencije.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

55. V 41. členu konvencije je določeno:

"Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje."

A. Škoda

56. Pritožnik je zahteval izplačilo sorazmernega dela slovenske pokojnine in zamudnih obresti. Zahteval je povračilo zdravstvenih stroškov v znesku 1 049 091 SIT in 10 973,66 DEM.

57. Vlada je zahtevek izpodbijala.

58. Sodišče ugotavlja, da je bila pritožniku 20. februarja 2006 izplačana razlika do višine zneska pokojnine. Po drugi strani ne opaža vzročne povezave med trajanjem postopkov in vračilom zahtevanih zdravstvenih stroškov. Zaradi tega Sodišče zavrača pritožnikovo zahtevo.

B. Stroški in izdatki

59. Pritožnik ni zahteval povračila stroškov in izdatkov, ki so nastali v postopku pred Sodiščem.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. *razglaša*, da je pritožba delno sprejemljiva v zvezi s postopkom pred delovnim in socialnim sodiščem in nesprejemljiva v preostalem delu;

2. *razsoja*, da je bil kršen prvi odstavek 6. člena konvencije;

3. *razsoja*, da je bil kršen 13. člen konvencije;

4. *zavrača* zahtevek za pravično zadoščenje.

Sestavljeno v francoskem jeziku in 21. decembra 2006 poslano v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Corneliu **Bîrsan**

sodni tajnik predsednik senata